

RESUMS

ESTUDIS, NOTES I TEXTOS

Manuel Llanas, Narcís Oller vist per Antonio Cortón

Donem a conèixer dos textos desconeguts sobre Narcís Oller d'Antonio Cortón (1854-1913), polític, crític literari i periodista porto-riqueny, que va treballar a Madrid i a Barcelona: un article del diari *El Liberal* de 16 de març de 1901 i un escrit extret del seu llibre *El fantasma del separatismo. Escenas de la vida barcelonesa*.

Paraules clau: Antonio Cortón, crítica, literatura catalana, Narcís Oller, diari madrileny *El Liberal*.

Enric Prat i Pep Vila, L'espectacle del teatre religiós rossellonès. Una representació de la Passió a Banyuls dels Aspres (1888) presenciada per Pere Vidal

L'any 1888 l'erudit i historiador rossellonès Pere Vidal va assistir a una representació de la passió catalana a Banyuls dels Aspres (Rosselló), la crònica de la qual va publicar a la *Revue des Langues Romanes*. En aquest treball es tradueix al català aquest article, anotat i enriquit amb noves

aportacions inèdites sobre el drama de la passió als comtats del Nord, en el qual Vidal en valora la tècnica dramàtica i la seva supervivència.

Paraules clau: Pere Vidal, teatre català de la passió, Banyuls dels Aspres, llengua i cultura catalana al Rosselló, segle XIX.

Margalida Tomàs, Les bases intel·lectuals de Marià Aguiló (1825-1850)

La formació acadèmica, literària i cultural dels primers vint-i-cinc anys de Marià Aguiló. Una formació acadèmica a Mallorca que ell mateix considerarà sempre poc rigorosa, però que es desenvolupà en un ambient fortament marcat pel Romanticisme: revistes, lectures i teatre als quals s'abocà a partir de 1840. I dirigit personalment per un romàntic de primera fila, Tomàs Aguiló. Però també fortament marcada encara pel pes de la cultura tradicional, mostres de la qual començarà a recollir encara infant. L'anada a Barcelona per seguir els estudis de jurisprudència li farà descobrir un món on la condició de xueta deixa de marcar directament, i li farà descobrir la Biblioteca de Sant Joan —solució per als seus problemes econòmics, però també magatzem de coneixements i de tota una literatura medieval que ben aviat li interessarà. Els primers anys de Barcelona

(1844-48) seran també els de la forta influència literària i cultural de Pau Piferrer. A la mort d'aquest, finalment, Aguiló començarà a encarar amb més precisió el seu futur: professió de bibliotecari, lligat a la biblioteca de Barcelona i amb la ferma decisió de no tornar a viure a Mallorca; projectes literaris de creació, però també d'erudició: en aquests moments, col·lecció de poesia tradicional i estudi de la medieval catalana. Amb un últim conseller intel·lectual, Josep M. Quadrado.

Paraules clau: Marià Aguiló, Tomàs Aguiló, Pau Piferrer, Josep M. Quadrado, Romanticisme, literatura popular, Mallorca, Barcelona.

DOSSIER

VIII Jornades d'Intercanvi Cultural
(Lleida i Mequinensa, 5-7 d'octubre
de 2012)

Pep Coll, Verdaguer
davant la Pixarrada del
Diable

S'ofereix una glossa dels materials llegendaris (llegendes i tradicions) que Jacint Verdaguer recollí durant els dos itineraris (1882 i 1883) que féu per les valls occidentals del Pirineu català. S'hi agrupen els materials en nou camps temàtics: sants i santes, santuaris marians, roques maleïdes, tresors amagats, nobles, minairons, fundació de pobles, encantades i la Pixarrada del Diable.

Paraules clau: llegendes, Pirineu occidental, Jacint Verdaguer.

Jaume Barrull, Lleida contemporània: la construcció d'una identitat

Lleida és, amb gran diferència, la principal ciutat del Ponent català, però ha tingut importants dificultats a l'hora d'exercir la capitalitat natural d'aquest territori, tant portes endins com davant del conjunt català. Suprimides, després de la Guerra de Successió, les principals institucions que l'havien caracteritzat des de l'Edat Mitjana, Lleida es va veure reduïda a una ciutat agrícola incapaç d'incorporar-se a la Catalunya comercial i industrial que es va anar forjant a partir del segle XVIII. Després, ha maldat entre una capital d'un província molt extensa i empobrida i per incorporar-se a la dinàmica política i cultural del país articulada, substancialment, pel catalanisme.

Paraules clau: ciutat, capitalitat, institucions i història de Lleida, segles XVIII-XXI.

Montserrat Pagès, Sant Climent de Taüll: noves pintures, nova lectura

Sobre les pintures romàniques de l'església de Sant Climent de Taüll, fita de l'art romànic català i europeu (exposades al museu de Barcelona des de 1924), hi ha una llarga bibliografia.

Això no obstant, encara hi ha moltes incògnites sobre la identificació d'algunes de les seves imatges, sobre el sentit i interpretació del programa iconogràfic, els seus mecenes, etc. La descoberta recent de nous frescos *in*

situ (2001-2013) permet de tornar a fer una mirada i una relectura de tot el conjunt.

Paraules clau: pintures, imatges i figures noves, Sant Climent de Taüll.

ABSTRACTS

STUDIES, NOTES AND TEXTS

Manuel Llanas, Narcís Oller as seen by Antonio Cortón

We bring to light two unknown texts on Narcís Oller by Antonio Cortón (1854-1913), Puerto Rican statesman, literary critic and journalist, who worked in Madrid and Barcelona: an article from *El Liberal* dated 16 March 1901, and an extract from his book *El fantasma del separatismo: Escenas de la vida barcelonesa*.

Key words: Antonio Cortón, criticism, Catalan literature, Narcís Oller, Madrid newspaper *El Liberal*.

Enric Prat and Pep Vila, Staging religious theater in Roussillon: A performance of the Passion Play in Banyuls dels Aspres (1888) witnessed by Pere Vidal

In 1888 the scholar and historian Pere Vidal from Rosselló attended a

performance of the Catalan Passion Play at Banyuls dels Aspres (Rosselló), and published a chronicle on it in the *Revue des Langues Romanes*. In this study we translate the article into Catalan, annotating and enriching it with new unpublished material on the Passion Play in the counties of Northern Catalonia, where Vidal examined its dramatic technique and survival.

Key words: Pere Vidal, Catalan Passion Play, Banyuls dels Aspres, Catalan language and culture in Rosselló, nineteenth century.

Margalida Tomàs, The intellectual foundations of Marià Aguiló (1825-1850)

The academic, literary and cultural forming of Marià Aguiló during his first twenty-five years. His schooling in Mallorca, which he judged to be rather poor, but strengthened by the onset of Romanticism: delving from 1840 onward into magazines, readings and theater; all under the personal guidance of a first-rate Romantic, Tomàs Aguiló. At the same time,

highly influenced by the weight of traditional culture, elements of which the young Aguiló would gather up. His moving to Barcelona to study law opens up a world where his family's descent from converted Jews fades into the background, and the Biblioteca de Sant Joan will provide him with income and introduce him to the world of medieval literature. His early years in Barcelona (1844-1848) are also marked by the literary and cultural influence of Pau Piferrer. At the death of the latter, Aguiló will firm up his future as librarian in Barcelona, resolving not to return to Mallorca, and taking on literary projects of a creative but also scholarly character: writing traditional poetry and studying medieval Catalan poetry, mentored by Josep M. Quadrado.

Key words: Marià Aguiló, Tomàs Aguiló, Pau Piferrer, Josep M Quadrado, Romanticism, folk literature, Mallorca, Barcelona.

DOSSIER

VIII Colloquium for Cultural Exchange (Lleida and Mequinensa, 5-7 October 2012)

Pep Coll, *Verdaguer and the Pixarrada del Diable*

This article presents the legendary materials (legends and traditions) that Jacint Verdaguer gleaned during his travels (1882 and 1883) throughout

the western valleys of the Catalan Pyrenees. The materials are grouped into nine thematic areas: saints, Marian sanctuaries, rock formations with curses and spells, hidden treasures, nobles, gnomes, founding of villages, fairies, and La Pixarrada del Diable.

Key words: legends, western Pyrenees, Jacint Verdaguer.

Jaume Barrull, *Contemporary Lleida: Building an identity*

Lleida is clearly the main city of western Catalonia, yet has faced difficulties in presiding as the area's natural capital and being recognized as such. With the suppression of the city's institutions dating from the Middle Ages in the wake of the War of the Spanish Succession, Lleida regressed to a farming town at odds with the commercial and industrial pace ushered in by the eighteenth century elsewhere in Catalonia. Later, it struggled as capital of a sprawling and impoverished province, seeking to come to terms with the political and cultural dynamics articulated essentially by Catalanism.

Key words: city, capital, institutions and history of Lleida, eighteenth to twenty-first centuries.

Montserrat Pagès, *Sant Climent de Taüll: New paintings, new reading*

The mural paintings of the church of Sant Climent de Taüll, a masterpiece of Catalan and European Romanesque art (on exhibit at the MNAC since 1924), have given rise to a rich bibliography. Still, there are many mysteries to be solved: a number of images to be identified, the unlocking of iconographic meanings, the identity of the works' patrons, and more. The recent discovery of new frescos *in situ* (2001-2013) calls for a new examination and re-reading of the entire ensemble.

Key words: paintings, new images and figures, Sant Climent de Taüll.